

Guia d'aprenentatge
Acció comunitària i immigració
(3 ECTS)

Any acadèmic 2011-2012

Curs: 2n Semestre: 2n

Grau en Educació Social / Grau en Treball Social

Espais professionals

Professors: Jordi Sabater i Neus Alberich

1. Presentació

Els processos migratoris són un dels principals factors de transformació social, cultural i política de les nostres societats en els darrers temps. El seu impacte resulta significatiu en les diverses esferes de l'estructura social, en els processos d'inclusió/exclusió, en la generació de desigualtats i de desavantatges i en la configuració de necessitats i en la convivència socials.

La irreversible conversió de les nostres societats en realitats multiculturals, obliga a reformular les bases de la convivència, l'abast de la ciutadania, els components i dimensió de les identitats culturals, els fonaments mateixos de la cohesió social. La nova i creixent diversitat cultural exigeix un replantejament en les concepcions tradicionals de justícia i benestar, en els principis i objectius de les polítiques públiques i en les raons i formes de l'acció social. Uns canvis que també afecten als sentits de pertinença i a les interrelacions entre individus, comunitat i estat.

En aquest nou escenari, els professionals de l'educació social i el treball social han de ser capaços d'articular una mirada i una acció interculturals, per tal de transformar aquests reptes en oportunitats i contribuir a la construcció de societats més justes i plurals, en el context de les quals els éssers humans se sentin reconeguts en la seva especificitat i còmodes per desenvolupar els seus projectes de vida.

Aquesta assignatura vol aportar instruments teòrics, informatius, metodològics i pràctics per a una anàlisi rigorosa de l'impacte transformador de les migracions, de les polítiques que s'han desenvolupat per a gestionar-les i dels diversos models d'intervenció social que han generat.

2. Competències a desenvolupar

- Adquirir els coneixements necessaris per situar els actuals processos migratoris en la seva dimensió històrica, demogràfica, econòmica, social, cultural i política.
- Ésser capaç d'analitzar les tipologies de diversitat cultural i els models d'integració.
- Comprendre els eixos i les implicacions de la interrelació entre diversitat i igualtat, entre drets individuals i col·lectius i entre reconeixement i redistribució.
- Identificar i comprendre els components bàsics dels debats sobre la governabilitat de la diversitat cultural.

- Conèixer i analitzar els trets fonamentals del perfil demogràfic, social i econòmic i del marc polític i legal dels processos migratoris a Catalunya, l'Estat espanyol i la Unió Europea.
- Conèixer les principals línies d'intervenció social que aborden la immigració i la diversitat.
- Distingir quan les actuacions han de respondre a necessitats específiques d'un col·lectiu i quan a necessitats generals però que requereixen un abordament diferenciat per poder arribar a tota la població.
- Saber quins són els àmbits i enfocaments des dels quals l'educador/a social i el/la treballador/a social intervé per abordar els reptes i necessitats de la immigració.

3. Continguts

MÒDUL 1. Immigració: fonaments i reptes

- 1.1 Diversitat, diversitat cultural i immigració (heterofília / alterofòbia)
- 1.2 Les migracions a la història
- 1.3 Models de gestió de la immigració
- 1.4 Estereotips i rumors contra la diversitat cultural
- 1.5 Gènere i migracions
- 1.6 Crisi econòmica i moviments de població

MÒDUL 2: Intervenció social i immigració

- 2.1 La intervenció a partir de diagnòstics: els coneixements de la realitat en què intervindrem
- 2.2 Models d'intervenció
- 2.3 Acollida de la població nouvinguda.
- 2.4 Intervencions per a la inclusió social.
- 2.5 Intervencions per a l'acomodació i la interculturalitat.
- 2.6 Intervenció amb col·lectius específics.
- 2.7 La participació social de les persones d'origen immigrant.
- 2.8 Competències interculturals per a professionals

4. Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant podrà:

- És capaç de comprendre les raons i implicacions d'una acció social intercultural.
- Analitzar els diferents models d'integració, els seus fonaments i conseqüències.
- Tenir les eines per situar la seva futura pràctica professional en el context dels debats sobre diversitat i igualtat i sobre les polítiques de governabilitat de la immigració.
- Coneix els diferents paradigmes d'intervenció en l'àmbit de la immigració.
- És capaç de plantejar intervencions oportunes en relació al fenomen migratori.
- Sap situar-se és el seu rol professional en l'abordament de les intervencions en contextos migratoris.

5. Metodologia

L'assignatura està organitzada en dos mòduls. El Mòdul 1, on es presentaran les bases teòriques del tema i el Mòdul 2, on es presentaran diferents entorns d'intervenció social relacionat amb el fenomen migratori. Cada mòdul serà presentat per un professor/a diferent.

5.1.- Activitats del professor o professora:

- Exposar els temes del programa.
- Proposar i conduir debats a partir diferents materials (lectures, articles, etc.)
- Guiar l'anàlisi dels treballs i donar eines per a la seva execució.
- Oferir fonts i orientació per a la realització dels treballs individuals i de grup.
- Oferir espais de tutoria.

5.2.- Activitats dels estudiants i les estudiants:

- Assistir a classe i tenir una actitud reflexiva i participativa.
- Aplicar el marc teòric en els debats, exercicis i treballs que es demanaran.
- Implicar-se en l'elaboració dels treballs de grup.
- Desenvolupar els treballs individuals.
- Participar activament en els debats, tant presencials com virtuals...
- Llegir la bibliografia recomanada pel seguiment de l'assignatura.
- Complir el calendari establert pel lliurament de treballs.

6. Bibliografia

Aja, E. i Díez, L. (coord.) (2005). *La regulación de la inmigración en Europa*. Barcelona: Fundació "la Caixa".

Ajenjo, M. (et al.) (2008). *Les condicions de vida de la població immigrada a Catalunya*. Barcelona: Fundació Bofill

Alberich, N i N'Diaye, M. (2010). *Interculturalitat en les polítiques locals de joventut*. Barcelona: Secretaria de Joventut.

<http://www20.gencat.cat/docs/Joventut/Documents/Arxiu/Sinergia9.pdf>

Aubarell, G. i Zapata -Barrero , R. (eds.) (2003). *Inmigración y procesos de cambio: Europa y el Mediterráneo en el contexto global*. Barcelona: Icaria

Bauman, Z. (2006). *Confianza y temor en la ciudad. Vivir con extranjeros*. Barcelona: Arcadia.

Cachón, L. (2003). La inmigración en España: los desafíos de la construcción de una nueva sociedad, *Migraciones*, 14, 219-304

Canimas, J., i Carbonell, F. (2008). *Educació i conflictes interculturals (primum non nocere)*. Vic: Eumo Editorial.

<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/474.pdf>

Casas, M. (2011). *Una realitat, diverses perspectives. Carpeta de recursos sobre acollida i gestió de la diversitat per a professionals de joventut*. Departament de Benestar Social i Família.

Castles, S. (2004). Por qué fracasan las políticas migratorias. *Migraciones*, 15, 147-184

Castles, S. i Miller, M. J. (2004). *La Era de migración: movimientos internacionales de población en el mundo moderno*. México: Universidad Autónoma de Zacatecas. Instituto Nacional de Migración.

Castiñeira, C. (2007). Immigració en Estats plurinacionals: el cas de Catalunya. Dins Zapata-Barrero, R. (coord.): *Immigració i autogovern*, Barcelona: Proa

Checa, F.; Arjona, A. i Checa J. C. (eds.) (2003). *La integración social de los inmigrados. Modelos y experiencias*. Barcelona: Icaria

Fundación Secretariado Gitano (2007). *Retos en los contextos multiculturales. Competencias interculturales y resolución de conflictos*. Madrid: Fundación Secretariado Gitano.

Jiménez, C. (2005). "Convivencia: Conceptualización y sugerencias para la praxis". A: Puntos de Vista: *Cuadernos del Observatorio de las Migraciones y la Convivencia Intercultural de la Ciudad de Madrid*, Madrid.

Maalouf, A. (1999). *Les identitats que maten. Per una mundialització que respecti la diversitat*. Barcelona: Edicions la Campana.

Quiroga, V. (dir). (2009). *Somnis de butxaca. Nois i noies migrants no acompanyats a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
<http://www.fbofill.cat/intra/fbofill/documents/publicacions/508.pdf>

San Roman, T. (1996). *Los muros de la separación. Ensayo sobre alterofobia y filantropía*. Barcelona: Editorial Tecnos.

Santamaría, Enrique (2002). La incógnita del extraño. Una aproximación a la significación sociológica de la «inmigración no comunitaria», Barcelona: *Anthropos*.

Secretaria Per A La Immigració (2009). *Congrés Internacional sobre l'Acollida de les Persones Nouvingudes*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Stolcke, V. (2004). Qué entendemos por integración social de los inmigrantes. Dins F. Checa; J. C. Checa i A. Arjona (eds.): *Inmigración y derechos humanos. La integración como participación social*. Barcelona: Icaria

Suárez-Orozco, C., i Suárez-Orozco, M. (2003). *La infancia de la inmigración*. Madrid: Ediciones Morata.

Trepat, E., i Vilaseca, A. (2008). *Ruralitat i immigració. La integració de les persones immigrades en el món rural català*. Lleida: Fundació Món Rural.
http://www20.gencat.cat/docs/dasc/01Departament/08Publicacions/Ambits%20tematic/Immigracio/04publiencolaboracio/altrespublicacions/01ruralitatimmigracio/FMR_ruralitat_i_immigracio.pdf

Zapata-Barrero, R. (2004). *Multiculturalidad e inmigración*. Madrid: Editorial Síntesis.

7. Sistema d'avaluació

7.1 Avaluació Continuada

Els alumnes que vulguin acollir-se a l'avaluació continuada hauran de realitzar les següents activitats:

1. Assistència i participació activa a classe i a l'assignatura en general (20%).

Es valorarà l'assistència i participació activa a classe, així com a les activitats virtuals que es proposin durant el desenvolupament de l'assignatura. L'assistència mínima a classe és d'un 80%, per tant, qui falti a més d'un 20% de les sessions passarà directament a avaluació única.

2. Activitat grupal mòdul teòric de l'assignatura (25%)

Orientada a descriure i analitzar el moment actual del fenomen migratori a nivell local. Es donaran les instruccions detallades durant l'assignatura. *Lliurament: 28 de març de 2012.*

3. Activitat mòdul pràctic de l'assignatura (25%)

Activitat que consisteix en la resolució de casos pràctics intervenció des de l'educació social o des del treball social. L'activitat es podrà fer en parelles. Les instruccions concretes per a la seva realització es donaran durant el curs. *Lliurament: 2 de maig.*

4. Treball individual (30%)

Assaig en el qual l'alumnat hauran de relacionar algun element del marc teòric proposat sobre "Diversitat" amb alguns dels entorns d'intervenció que es presentaran en el mòdul pràctic de l'assignatura. Es donaran les instruccions detallades durant l'assignatura. *Lliurament: dimecres 9 de maig de 2012.*

Resum de ponderacions:

Assistència i participació a classe	20%
Treball mòdul teòric	25%
Treball mòdul pràctic	25%
Activitat individual	30%

7.2. Avaluació única

Les estudiants i els estudiants que no vulguin acollir-se a l'avaluació continuada, o que no compleixin els requisits esmentats abans, hauran de realitzar un examen al final del curs, que els valdrà com a nota única de l'assignatura.